

Світлана ВАСІРУК,

orcid.org/0000-0001-8263-2631

*старший викладач кафедри сценічного мистецтва і хореографії
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) svitlana.vasiruk@pnu.edu.ua*

Наталія КИРИЛЬЧУК,

orcid.org/0000-0003-4395-7390

*старший викладач кафедри сценічного мистецтва і хореографії
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) nataliia.kyrylchuk@pnu.edu.ua*

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФАХОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ХОРЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

У статті висвітлено основні аспекти фахово-педагогічної діяльності майбутніх викладачів хореографічних дисциплін. Розглянуто та обґрунтовано шляхи покращення їх професійної підготовки у вузах. Стаття розглядає сучасний стан та основні аспекти фахово-педагогічної освіти, спрямованої на підготовку майбутніх викладачів хореографії. Вона аналізує ключові компетенції, які необхідні для успішної кар'єри викладача, а також розглядає сучасні педагогічні методи, що застосовуються у викладанні хореографічних дисциплін. Стаття ідентифікує проблеми та виклики, з якими стикаються студенти та викладачі, та пропонує можливі шляхи їх вирішення. Розглянуто перспективи розвитку фахово-педагогічної освіти хореографії в контексті сучасних тенденцій та потреб суспільства. Ця стаття має на меті внести вагомий внесок у вдосконалення системи навчання хореографії та підготовку якісних викладачів у цій галузі.

Зосереджуючись на розкритті необхідних компетенцій та використанні передових педагогічних методів, стаття вказує на важливість поєднання технічних навичок із здатністю ефективно комунікувати та створювати навчальне середовище, що сприяє творчому розвитку студентів. статті наголошується на важливості постійного вдосконалення фахово-педагогічної освіти, враховуючи зміни у суспільстві та технологіях. Автори закликають до співпраці між освітніми установами та практикуючими викладачами для створення сучасних, інноваційних програм, які забезпечать високу якість підготовки майбутніх викладачів хореографії. Ця стаття дозволяє читачам отримати глибоке розуміння сучасного стану фахово-педагогічної освіти в галузі хореографії та визначити ключові елементи, які впливають на підготовку майбутніх викладачів та служить важливим внеском у розуміння та розвиток фахово-педагогічної освіти в галузі хореографії, стимулюючи дискусії та ініціативи для поліпшення якості підготовки викладачів у цій творчій галузі.

Ключові слова: фахово-педагогічна освіта, хореографія, викладач, компетенції, педагогічні методи, виклики, перспективи розвитку.

Svitlana VASIRUK,

orcid.org/0000-0001-8263-2631

*Senior Lecturer at the Department of Performing Arts
and Choreography Educational-Scientific Institute of Art
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) svitlana.vasiruk@pnu.edu.ua*

Nataliia KYRYLCHUK,

orcid.org/0000-0003-4395-7390

*Senior Lecturer at the Department of Performing Arts
and Choreography Educational-Scientific Institute of Art
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) nataliia.kyrylchuk@pnu.edu.ua*

MAIN ASPECTS OF PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL EDUCATION OF FUTURE TEACHERS OF CHOREOGRAPHIC DISCIPLINES

The article highlights the main aspects of the professional and pedagogical activity of future teachers of choreographic disciplines. Ways to improve their professional training in higher education institutions are considered and substantiated. The article examines the current state and main aspects of professional and pedagogical education aimed at training future teachers of choreography. It analyzes the key competencies that are necessary for a successful career as a teacher, and also examines modern pedagogical methods used in teaching choreographic disciplines. The article identifies the problems and challenges faced by students and teachers and suggests possible solutions. The prospects for the development of professional and pedagogical education of choreography in the context of modern trends and needs of society are considered. This article aims to make a significant contribution to the improvement of the choreography education system and the training of quality teachers in this field.

Focusing on the development of necessary competencies and the use of advanced pedagogical methods, the article points to the importance of combining technical skills with the ability to communicate effectively and create a learning environment that promotes the creative development of students. The article emphasizes the importance of continuous improvement of professional and pedagogical education, taking into account changes in society and technologies. The authors call for cooperation between educational institutions and practicing teachers to create modern, innovative programs that will ensure high quality training of future choreography teachers. This article allows readers to gain a deep understanding of the current state of professional and pedagogical education in the field of choreography and to identify key elements that influence the training of future teachers and serves as an important contribution to the understanding and development of professional and pedagogical education in the field of choreography, stimulating discussions and initiatives for quality improvement teacher training in this creative field.

Key words: professional and pedagogical education, choreography, teacher, competencies, pedagogical methods, challenges, development prospects.

Постановка проблеми. Визначення конкретних компетенцій, які повинні володіти майбутні викладачі хореографії. Розробка інноваційних педагогічних методів та врахування сучасних тенденцій у хореографічній галузі також стають важливими завданнями для підготовки ефективних викладачів. В сучасному світі, де хореографія визначається як мистецтво руху та вираження емоцій через тіло, фахово-педагогічна освіта для майбутніх викладачів хореографії стає критичною складовою формування якісної та творчої підготовки нового покоління танцюристів. Проте, наразі існуючі програми та підходи до навчання можуть не відповідати високим вимогам та реаліям хореографічного мистецтва. Ця стаття прагне вирішити ці проблеми та визначити шляхи вдосконалення фахово-педагогічної освіти майбутніх викладачів хореографії, забезпечуючи високий рівень підготовки в контексті сучасних викликів та очікувань галузі мистецтва.

Аналіз наукових джерел. Аналіз досліджень, що описують ефективні педагогічні методи та висвітлюють виклики у цій галузі, вказує на системний підхід фахово-педагогічної діяльності майбутніх викладачів хореографічних дисциплін. Дослідження І. Зязюн (Зязюн, 2003), О. Квецко (Квецко, 2021), В. Котов (Котов, 2016), В. Химинець (Химинець, 2009), Л. Цветкова (Цветкова, 2007), Ю. Шабанова (Шабанова, 2014) мають творчий аспект хореографії, а також взаємодію художньої та педагогічної складових.

Мета статті – вивчення та аналіз сучасних педагогічних методів, що застосовуються в навчанні хореографії, включаючи використання технологій та інтерактивних форм навчання. Окрім цього, аналізувати та визначити основні компетенції, які є важливими для майбутніх викладачів хореографії, зокрема з урахуванням технічних навичок, педагогічної ефективності та креативності.

Наукова новизна. Систематизація та розширення існуючих знань щодо необхідних компетенцій для майбутніх викладачів хореографії, представляючи інтегрований підхід до розвитку технічних, творчих та педагогічних навичок. Впровадження сучасних педагогічних методів, враховуючи технологічні зрушення та інноваційні підходи у викладанні хореографії.

Виклад основного матеріалу. Фахово-педагогічна освіта майбутніх викладачів хореографічних дисциплін визначається необхідністю формування висококваліфікованих та творчих фахівців, здатних ефективно поєднувати мистецтво хореографії та педагогіку. У даній статті ми розглянемо основні аспекти цієї проблематики, зосереджуючись на визначенні ключових компетенцій, педагогічних методах, а також ідентифікації та розв'язанні викликів у фахово-педагогічній освіті.

Першим важливим кроком у формуванні високоякісної фахово-педагогічної освіти є визначення та розробка компетенцій, які вважаються критичними для успішного викладання хореографії. Серед них можуть бути технічні навички,

здатність креативно використовувати рух та виражати емоції через танець, а також високий рівень педагогічної компетентності у плані планування уроків, організації навчального процесу та взаємодії зі студентами.

У сучасному світі, де технології та творчість взаємодіють, викладачі хореографії повинні використовувати інноваційні педагогічні методи. Застосування відеоаналізу, використання віртуальної реальності та інтерактивних програм можуть значно покращити якість навчання та забезпечити високий ступінь зацікавленості студентів.

«На сьогодні вітчизняні хореографічні традиції є своєрідним мистецьким взірцем, у якому зосереджений величезний художньо-естетичний та педагогічний потенціал для цілісного розвитку дитячої особистості і музично-рухового виховання зокрема» (Котов, 2016: 52).

У системі вищої професійної освіти саме особистість викладача відіграє ключову роль. Викладач може долучити студентів до багатой хореографічної культури, вміло поєднуючи ґрунтовні професійні знання та навички з актуальними науковими та творчими здобутками.

Основними вимогами до хореографа, як до професіонала і як до людини, є наступні: відкритість світогляду, активність, інтерес до інновацій, готовність брати на себе відповідальність за ефективність освітнього процесу (контактність, емоційна стабільність тощо); глибокі та різнобічні знання в галузі академічного викладання та в різних галузях науки (педагогіки, психології, фізіології, музики тощо); володіння методами, прийомами та інструментарієм викладання та дослідницькими методами.

Саме тому формування професійних умінь і навичок не повинно бути самоціллю, а має бути підпорядковане творчій реалізації особистості майбутнього фахівця.

Зміни, що відбулися в різних сферах суспільного життя, призвели до значних змін у системі організації та функціонування вищої освіти, підвищивши роль і значення університетів як незамінних центрів науки та освіти, здатних підтримувати нерозривний зв'язок між викладанням і дослідженнями та готувати кваліфікованих фахівців (Цветкова, 20707: 11).

Проблеми у фахово-педагогічній освіті можуть виникати через обмежені ресурси, технічні труднощі чи нестачу ефективних стратегій викладання. Розпізнавання цих проблем та подальше розроблення конкретних заходів є важливою частиною роботи над удосконаленням фахово-педагогічної підготовки.

Згідно з нашим дослідженням, цей процес має бути послідовним і включати чотири основні рівні:

- формування первинних уявлень учня про майбутню професійну діяльність хореографа. Це відбувається під час психолого-педагогічних циклів навчання та при вивченні предметів спеціального мистецького спрямування;

- накопичення теоретичних знань і практичних навичок студентів/хореографів у процесі вивчення фахових дисциплін та відпрацювання навчально-експериментальних завдань;

- у процесі набуття теоретичних знань та практичних навичок сприяти формуванню різнобічних професійних хореографічних умінь та їх взаємозв'язку;

- набути досвіду практичного застосування хореографічних навичок, набутих студентами під час педагогічної практики. Майбутні вчителі створюють власні танцювальні комбінації, етюди та композиції відповідно до своєї майбутньої спеціалізації та опрацьовують танцювальний матеріал.

Однак, на нашу думку, професійна підготовка хореографів-педагогів має бути підкріплена відповідними педагогічними знаннями, навичками та компетенціями, які можна розділити на дві основні групи:

Перша – це висока виконавська культура педагога, що базується на чітких, живих і переконливих практичних демонстраціях; уміння володіти собою, керувати емоціями, знімати надмірне психологічне напруження та спонукати до творчого мислення; здатність володіти чіткою риторикою та доносити необхідну інформацію в доступній формі. Мовленнєві навички.

До другої групи належать уміння педагога працювати з окремими учнями, студентами та колективами в процесі вирішення педагогічних завдань (дидактичних, організаційних, комунікативних тощо).

У процесі опанування методики викладання професійно-орієнтованих спеціалізацій згідно з навчальним планом (класичний, народний танець, український танець, хореографічне мистецтво) до педагогічних умінь, набутих у процесі навчання, насамперед належить уміння передавати свої знання студентам, важливість спеціалізації в цілому та зокрема її окремих аспектів. Педагогічні навички повинні включати в себе вміння донести до учнів свої знання з предмета, важливість предмета в цілому та його окремих аспектів зокрема.

Відповідно до цього, викладення навчального матеріалу має бути: доступним і різноманітним, з розмежуванням на основний і другорядний мате-

ріал; логічним, послідовним і пов'язаним з подальшою практикою бути цікавим та емоційним; ґрунтуватися на раніше засвоєному матеріалі.

Професійні знання кожного майбутнього фахівця слід розглядати як основу для формування педагогічних умінь, які оцінюються рівнем якості знань про предмет навчання, його методику, психологічну обізнаність і педагогіку спілкування, а також уміння застосовувати їх на практиці у відтвореній і творчій формі.

Тому професійні навички, сформовані в процесі набуття необхідних знань, є тією основою, без якої неможливе викладання. Ці вміння включають у себе організацію, зміст, проведення та підготовку уроків, використання найважливіших прийомів створення проблемних ситуацій, контроль результатів уроку.

Процес формування індивідуального стилю роботи майбутнього педагога-хореографа складний і багатогранний. Вимоги певних суспільно-історичних формацій до особистості педагога в поєднанні з його власною творчою індивідуальністю зумовлюють різноманіття конкретних стилів діяльності педагога. В основі класифікації стилів діяльності хореографа лежить форма взаємовідносин педагога й учня, що являє собою поєднання переважання тих чи інших елементів діяльності та особливостей її змісту.

Ефективність формування індивідуального стилю діяльності майбутнього педагога-хореографа забезпечується творчим підходом, який ґрунтується на плануванні, включає стратегії творчого й особистісного розвитку учнів/студентів у процесі навчання та запуск механізмів індивідуальної самореалізації, що сприяють кращому розвитку особистості.

Таким чином, умовами успішного педагогічного процесу є творча атмосфера, творчий стиль викладання, створення моделей для майбутніх педагогів/хореографів, наявність позитивної мотивації, фахової компетентності, віри студентів у себе, особистої свободи та творчої самореалізації фахових знань, навичок і вмінь.

На сучасному етапі розвитку мистецтва і науки зростає потреба в підготовці хореографів, що вимагає нового науково-методичного підходу до підготовки та підвищення кваліфікації хореографів:

– інноваційні шляхи підвищення рівня професійно-педагогічної підготовки випускників-хореографів;

– координувати процес формування творчої особистості, здатної увійти в духовний світ студента і пробудити в ньому потребу у творчості, самоствердженні та самореалізації;

– оволодіння новітніми методиками викладання, методами та прийомами дослідження (Квєцко, 2021: 4).

Досвід викладачів, які активно діють у галузі хореографії, може стати важливим елементом у підготовці майбутніх викладачів. Інтерв'ю та експертні огляди від досвідчених фахівців можуть допомогти інтегрувати практичний погляд на викладання та сприяти формуванню більш адаптованих методів.

Розуміння та адаптація до сучасних тенденцій у хореографії є необхідним елементом успішної фахово-педагогічної освіти. Врахування новаторських напрямків, таких як сучасні стилі, інтерактивність та інші, дозволяє підготувати викладачів, які можуть ефективно сприяти розвитку мистецтва (Химинець, 2009).

Системний підхід в освіті хореографії є необхідним для створення комплексної та ефективної підготовки майбутніх викладачів, що відповідає вимогам сучасності та сприяє розвитку галузі.

Системність освіти у фахово-педагогічній галузі хореографії:

1. *Інтеграція компетенцій.* Системний підхід передбачає інтеграцію різних компетенцій, починаючи від технічних та творчих до педагогічних. Сучасний викладач хореографії повинен бути не лише відмінним танцюристом, але й ефективним педагогом.

2. *Взаємодія елементів навчально-виховного процесу.* Передбачає взаємодію всіх елементів навчально-виховного процесу: від структури програми до методів викладання та оцінювання. Студенти повинні сприймати хореографію як комплексне мистецтво.

3. *Стратегічне планування.* Включає стратегічне планування, яке передбачає вивчення потреб галузі та розвиток програм, що відповідають вимогам ринку праці та сучасним тенденціям у хореографії.

4. *Використання інновацій.* Враховує використання інновацій. Введення сучасних педагогічних технологій, допомагає створити комплексне навчальне середовище.

5. *Ефективний моніторинг та оцінка.* Передбачає ефективний моніторинг та оцінку, які враховують якість навчання, розвиток студентів та відповідність педагогічних методів вимогам сучасності.

6. *Взаємодія зі сферою практики.* Передбачає взаємодію зі сферою практики. Співпраця з танцювальними трупамі, майстер-класи та стажування в реальних умовах допомагають студентам отримати практичний досвід.

7. *Постійне вдосконалення.* Системність в освіті передбачає постійне вдосконалення. Аналіз результатів, зворотний зв'язок від студентів та викладачів допомагають постійно модифікувати освітні програми та методи.

Висновок. Спрямованість на системність у фахово-педагогічній освіті сприятиме розвитку галузі хореографії, створенню інноваційних підходів та підготовці кваліфікованих фахівців, готових до викликів та можливостей, які надає сучасне мистецтво танцю.

Системний підхід до фахово-педагогічної освіти в хореографії передбачає інтеграцію цих компетенцій, стратегічне планування, використання інновацій та постійне вдосконалення. Важливо враховувати взаємодію елементів навчально-виховного процесу та забезпечувати ефективний моніторинг та оцінку якості освіти.

Також важливими є взаємодія зі сферою практики та інтеграція досвіду викладачів, що сприяє практичній реалізації отриманих знань. Застосу-

вання системного підходу в освіті хореографії є необхідним для формування висококваліфікованих та творчих фахівців, які зможуть ефективно поєднувати мистецтво танцю та педагогіку.

Важливо підкреслити, що постійне вдосконалення освітніх програм, адаптація до сучасних тенденцій та взаємодія з професійними спільнотами є ключовими для успіху в цій галузі. Необхідно визначити, що ця стаття становить лише початок розгляду проблем та аспектів фахово-педагогічної освіти в галузі хореографії.

Дослідження у зазначених напрямках може мати практичний вплив на фахово-педагогічну освіту в галузі хореографії. Завданням подальших досліджень є не лише збагачення теоретичних знань, але й надання практичних інструментів для підвищення якості фахово-педагогічної освіти в галузі хореографії, що сприятиме створенню відмінних викладачів та розвитку цієї важливої сфери мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зязюн І. А. Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи. Київ : КПЕК, 2003. 679 с.
2. Квецько О. Я. Принципи хореографічної освіти в початкових мистецьких закладах. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2021. № 4. С. 113–117.
3. Котов В. Г. Опанування майбутніми керівниками дитячих хореографічних колективів традицій українського народного танцю в процесі фахової підготовки. Актуальні питання мистецької педагогіки: зб. наук. пр. / Хмельницький гуманітар.-пед. акад. Хмельницький : ХГПА, Випуск 5, 2016. С. 51–59.
4. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність. Тернопіль : Мандрівець, 2009. 360 с.
5. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю. 2 вид. Київ : Альтерпрес, 2007. 324 с.
6. Шабанова Ю. О. Системний підхід у вищій школі: підручник. Дніпропетровськ : НГУ, 2014. 120 с.

REFERENCES

1. Zaziun I. (2003). *Pedagogika i psuhologia profesiinoi osvity: rezultaty doslidjen I perspektyvy*. [Pedagogy and psychology of professional education: research results and perspectives]. Kyiv : KPEK, 679 p. [in Ukrainian].
2. Kvetsko, O. (2021). *Pryntsyvy choreografichnoi osvity v pochatkovykh mystetskykh zakladah osvity*. [Principles of choreographic education in primary art institutions]. National Academy of Culture and Arts Management Herald : Science journal, 4, 113–117 [in Ukrainian].
3. Kotov, V. (2016). *Opanuvania maibutnimy kerivnykamy dytyachykh choreografichnykh kolektyviv tradytsii ukrainskogo narodnogo tantsiu v protsesi fachovoi pidgotovky*. [Mastering the traditions of Ukrainian folk dance by future leaders of children's choreographic groups in the process of professional training.]. Current issues of art pedagogy: coll. of science Ave. / Khmelnyts. humanitarian-pedagogue Acad. Khmelnytskyi : HGPA, vol. 5, Pp. 51–59 [in Ukrainian].
4. Tsvietkova, L. (2007). *Metodyka vykladanniia klasychnogo tantsiu*. [Methods of teaching classical dance]. 2 species. Kyiv: Alterpres, 324 p. [in Ukrainian].
5. Хуминець, В. (2009). *Innovacijna osvitnya diyalnist* [Innovative educational activities]. Ternopil: Mandrivecz, 360 p. [in Ukrainian].
6. Shabanova, Y. (2014). *Systemnyi pidhid u vyshchii shkoli*. [Systematic approach in higher education]. Dnipropetrovsk : NGU, 120 p. [in Ukrainian].